

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 50 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-61.
Rokopisov ne vračamo, —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11959.

Izhaia vsak ponedeljek,
sredo in petek

Ljubljana, sredo 23. novembra 1938

Cena posamezni številki 1'50
din

Ali bomo kos vsem tem nalogam?

Nikakor ne bomo podali celotne slike vsega tega, kar nam je treba storiti, da se bo moglo vse naše življenje razvijati brez vseh večjih ovir. Samo nekaj najnujnejših stvari bomo našli, a že teh nekaj stvari dovolj jasno opominja, kako velike naloge bi morali izvesti in kako silno preudarnega in složnega dela bi bilo treba, da bi vsaj del teh nalog izvedli.

Na gospodarskem polju nas čaka predvsem najtežje delo naše gospodarske osamosvojitve. Zopet se nudi prilika, da bi mogli znaten del tujih podjetij spraviti v domače roke. Ali bomo znali to priliko izkoristiti.

Naše denarništvo je danes v neprimerno slabšem stanju, kakor je bilo pred leti. Še l. 1919. smo imeli mi najmočnejši denarni zavod v Ljubljani, naše kreditno združenstvo, naše samoupravne hranilnice pa so bile v polnem razvoju. Ni bilo sicer pričakovati, da bi mogli to izjemno pozicijo ohraniti, ker smo pač bili v primeri z drugimi mnogo slabši, toda zdrknili smo navzdol v mnogo preveliki meri.

Niti v industrializaciji nismo dosegli tega, kar bi morali in mogli, zlasti pa je naša bilanca negativna, če upoštevamo, da se je industrializacija izvršila pri nas večinoma s tujim kapitalom. Vprašanje tujih zastopstev je enako ostalo še nereseno, poleg vsega pa se je že začel tudi naval tujcev na našo domačo notranjo trgovino, v naši javnosti pa še ni pravega odpora proti temu.

Tudi v kmetijstvu, izvozni trgovini, v domačem obrtu in v drugih gospodarskih panogah smo v mnogem zaostali. In čeprav se je za dvig tujkega prometa storilo mnogo, smo vendar še daleč od tega, da bi bili tujsko-prometna dežela. Naša prestolnica s svojim kar majhnim številom hotelov, poleg tega z davki preobremenjenih hotelov to očitno dokazuje.

In naša mesta! Koliko je šele tu treba storiti koristnega in pozitivnega dela! Mesta so brez tržnic, Ljubljana je brez koncertne dvorane, Maribor brez pravega gledališča, Ptuj brz vodovoda in kanalizacije, a kaj šele primanjkuje manjšim mestom in kaj šele našim vasem. Kako mnogo je še treba storiti, da bodo naše vasi vsaj za silo urejene!

Znano žalostno poglavje so tudi naše bolnišnice in tu zavzema menda prvo mesto baš ljubljanska bolnišnica. Že davno bi se morala ta spopolniti v kliniko, že davno bi moralo biti to vprašanje urejeno. A tudi drugod ni naša zdravstvena služba niti primeroma dobra, saj je vsa Gorenjska brez bolnišnice.

Mnogo se je tudi že pisalo o naših prometnih potrebah, o nezadovoljivem stanju naših cest, o zaostalosti železniškega prometa, o slabih telefonskih zvezah itd. Mnogi naši ljudje so si v resnici tudi prizadevali, da bi se te razmere zboljšale in nekaj se je tudi doseglo, vendar pa premalo, mnogo premalo. Bojimo se, da se nam ni še posrečilo, da bi zmanjšali distanco, za katero smo zaostali za drugimi narodi.

Še mnogo bi mogli naštevati, kaj

vse nam manjka, a tudi že te našte stvari dokazujejo, kako silno bi morali strniti vrste, da bi mogli s čim večjim uspehom delati za odpravo vseh teh nedostatkov. A na to premalo mislimo in razburjamo se zaradi stvari, ki so morda tudi važne, a ne toliko za nas ko za druge. Potrebno pa bi bilo, da bi predvsem mislili na to, kar je potrebno nam, da bo naše

življenje bolj udobno in da bomo živeli lepše.

Velike naloge, ki nas čakajo, bi morali imeti vedno pred očmi. Potem bi mogli upati, da bomo tudi drugače postopali in da tudi pri vsej različnosti nazorov ne bomo nikdar pozabili na to, da se moramo za svoje glavne zadeve mi vsi složno boriti. Nesoglasja v nazorih so dobila pri nas prevelik

pomen in zato se večja kopica še neresenih vprašanj. In še na eno ne smemo pozabiti, da bo velik del vseh teh nalog prepuščen v reševanje mladini, ki jo moramo zato tudi pravočasno seznaniti z vsemi nalogami, da bo vedela, kakšno dedščino bo morala prevzeti in da se bo za to silno težko nalogo tudi dobro pripravila!

Pri nas delajo po istih metodah njegovi učenci, o katerih je pisal akademski list »Straža v viharju« maja letošnjega leta, da jih je 90% inozemskih in 10% domačih židov. To je torej naša Jugoslovanska petrolejska družba tujih firm.

Nastaja vprašanje, kdaj bomo tudi mi z njimi obračunali, kot se je to zgodilo že pred vojno v Ameriki? Oni so sicer znali na spreten način nahujskati podjetje zoper podjetje in trgovca proti trgovcu, mislimo pa, da bi bili sedaj lahko edini, ko gre za to, da branimo svoje fundamentalne pravice. Vendar ne bomo še naprej sužnji inozemskega kartela, in mu znašali milijonske dobičke, sami pa trpeli škodo! Tudi mi imamo pravico živeti.

V Sloveniji je čez 1000 trgovcev, ki se bavijo izključno ali pa med drugim s prodajo bencina in petroleja. Torej nas je veliko in morda je sedaj pravi čas, da do-sežemo naše pravice! Bodimo torej složni!

V to svrhu pozivamo vse gg. trgovce v prejšnji mariborski oblasti, da se zberejo v Mariboru v nedeljo dne 27. novembra dopoldne ob 10. uri v lovski sobi hotela »Orel«. Obenem prosimo sekcijo prodajalcev bencina v Ljubljani, da tudi ona organizira tak sestanek za gg. trgovce ljubljanske oblasti.

Na seji bomo izvolili odbor, ki naj skupno z v Ljubljani izvoljenim odborom in na predloge gg. trgovcev sklene ukrepe, ki jih bomo izvajali proti zaslužnjenju naših trgovcev po kartelu inozemskih židov.

Mi imamo dovolj argumentov za to, da zahtevamo od države, da takoj nastopi proti kartelu ter da skrbi za to, da karteli ne vzamejo nam — domačinom vsega zaslužka!

Nobenih predprav tujemu bencinskemu kartelu

Trgovci, branite složno svoje pravice!

Nezaslišano je že, kako si bencinski kartel inozemcev na račun naših trgovcev polni svoje nikdar polne žepce. Da bi bencinski kartel čim več zaslužil in povsem izločil domača podjetja in domače trgovce od produkcije in prodaje bencina in petroleja, je napravil tole:

1. Letos julija je sklenil z državo dogovor, po kateri mu je država znižala uvozno carino na nafto za celih 50%. Pri tem je kartel v enem samem mesecu profitiral 10% milijonov dinarjev. Da velja to znižanje uvozne carine samo za kartel inozemcev, je to pač edinstveni primer, ki se je dogodil. V nobeni državi ne najdemo carinske postavke, ki bi veljala samo za določeno vrsto ljudi, ako gre za uvoz istega blaga, ki se uporablja v enake svrhe. To pa je tudi v nasprotju z našo ustavo, po kateri bi morale veljati enake pravice za vse.

2. Kartel se je kot protiuslugo državi zavezal, da bo prodajal bencin po določenih cenah za liter. Tako morajo sedaj naši trgovci bencin, ki ga kupujejo pri kartelu, prodajati po določenih cenah: v Ljubljani n. pr. po din 5'35, v najoddaljenejših krajih pa po din 5'70. Ker pa prodaja kartel našim veletrgovcem in trgovcem za malo prodajo bencin samo v kilogramih in ne v litrih, sme kartel zaračunati našim trgovcem bencin kolikor hoče. Kilogramske cene namreč niso nikjer določene, čeprav prodaja kartel bencin razen pri petih črpalkah v vsej Sloveniji samo v kilogramih.

Tako je država znižala kartelu carino za 50%, kartelska protiusluga pa gre samo na račun naših trgovcev, ki morajo prodajati bencin brez vsakega dobička in celo v izgubo. Evo dokaza! Tako stane n. pr. v Mariboru bencin danes pri kartelu din 7'15 za 1 kg in to enako za veletrgovca, ki potrebuje na leto 50 vagonov, kakor tudi za potrošnika, ki ga potrebuje na leto le nekaj sodov. Pri-

zadet pa ni samo veletrgovec, ampak tudi vsi srednji in manjši trgovci Slovenije. Tako mora n. pr. trgovec v Prevaljah plačati za bencin pri kartelu v Mariboru po

K temu pride železniška tovornina, ki znaša do Prevalj	din —25 za kg.
za prazni sod nazaj „ —'06 „ „	
K temu je treba prišteti še dostavo iz kolodvora do črpalke	„ —'03 „ „

Torej ga stane 1 kg bencina	din 7'49 za kg.
K temu je treba prišteti 3% manko, kar znaša	„ —'22 „ „
skupno torej	din 7'71 za kg.

Ker je specifična teža bencina v zimskem času povprečno 0'750, ga stane 1 liter bencina, franko njegova črpalka din 5'78, prodajati pa mora bencin, ako je to kartelski bencin, po din 5'70, torej z izgubo din 0'08 pri vsakem litru, ne da bi vračunali delo, davke, amortizacijo črpalke, riziko in vso drugo režijo. Ker pa kartel na deželi nikjer nima svojih črpalk in stranke bencin zahtevajo, ga morajo trgovci prodajati, čeprav v izgubo. Pa tudi trgovci v mestih, posebno v Ljubljani, morajo danes prodajati bencin v izgubo, za to pa je država znižala kartelu carino na nafto za 50%.

Kartel hoče s tem povsem izpodrinuti našega trgovca od vsake trgovine z bencinom, ako ga noče kartelu na ljubo prodajati v izgubo.

3. Da je onemogočena vsa konkurenca kartelu, je dala monopolna uprava pred tremi tedni zapečatiti obrate dveh edinih trdk, ki sta proizvajale bencin v Jugoslaviji izven kartela, in ki sta edini v rokah domačinov. Zapečatenje teh dveh obratov se je izvršilo popolnoma protizakonito. Monopolna uprava pa trdkam noče izročiti niti odluka o zapečatenju

Trgovci z bencinom!

V nedeljo, dne 27. novembra ob 10. bo v lovski dvorani hotela »Orel« v Mariboru

zborovanje vseh trgovcev bivše mariborske oblasti,

da sklepajo o potrebnih ukrepih

proti bencinskemu in petrolejskemu kartelu,

ki je vzel našim trgovcem ves zaslužek pri prodaji bencina in petroleja.

Apeliramo zlasti na trgovce iz Celja, iz vseh trgov in mest ter z dežele, ki prodajajo bencin in petrolej, da se polnoštevilno udeležijo važnega zborovanja.

Trgovinska pogodba med U. S. A. in Anglijo

Carinski popusti za 50 milijonov dolarjev

Po večmesečnih pogajanjih, o katerih se je že ponovno poročalo, da so se razbila, se je končno vendarle dosegel sporazum in ameriško-angleška trgovinska pogodba je bila sklenjena. Glavna težava je bila v tem, ker je bila Anglija v trgovini z Ameriko vedno visoko pasivna. Tako so Združene države Sev. Amerike izvozile l. 1937. v Anglijo blaga za 114'2 milijona funtov, Anglija v Ameriko pa samo za 31'4 milijona funtov. Zato so tudi angleški delegati z vso trdovratnostjo skušali doseči posebne ugodnosti za angleško blago. Upoštevati pa je treba na drugi strani, da so bile U. S. A. v trgovini z angleškimi kolonijami in dominioni visoko pasivne in da se je s tem trgovinska aktivnost Amerike precej izravnala. Zato se je tudi skušalo, da bi se sedanja trgovinska pogodba razširila na ves britanski imperij.

Pomen nove trgovinske pogodbe je zelo velik, tako v gospodarskem oziru ko tudi v političnem. Z njo se bo sodelovanje med Anglijo in Združenimi državami Sev. Amerike še poglobilo, povečala pa se bo tudi trgovina med obema državama. Na Angleškem pa tudi upajo, da se bo z novo pogodbo

pocenilo življenje v Angliji. Glavne določbe nove pogodbe so:

Obe državi si dovoljujeta medsebojno carinske olajšave za blago v vrednosti 50 milijonov dolarjev, torej skupno za 100 milijonov dolarjev. To je za eno četrtino vsa angleškega izvoza v Ameriko. Nadalje je bilo na željo Amerike dogovorjeno, da se morajo splošna določila pogodbe, ki je sklenjena na temelju največje ugodnosti, spremeniti, če bi se tečajno razmerje med dolarjem in funtom znatno spremenilo. Anglija dovoljuje carinske olajšave za uvoz pšenice in lesa, nadalje za pisalne stroje in za pisarniške stroje vseh vrst, za električno kuhinjsko posodo, za gramofone ter za nekatere kozmetične predmete in konzerve. Uvoz slanin in prešičev bo carine prost.

Carinske olajšave, ki jih dovoljuje Amerika, se nanašajo na približno 600 predmetov, od katerih so najvažnejši tekstilni izdelki v vrednosti letnega uvoza 45 milijonov dolarjev. Za najboljšo volneno in plateno blago se zniža ameriška carina od 60 na 25 odstotkov, za drugo tekstilno blago pa od 35 na 25%. Carina na whisky je znižana za polovico.

Velik boj se je vodil zaradi avtomobilov. Anglija ne bo znižala carine na ameriške avtomobile, temveč se je le zavezala, da ne bo povišala carine za avtomobile z nad 25 HP. Nove carinske postavke stopijo v veljavo 1. januarja.

Sprejete pa so bile še nekatere dodatne klavzule. Tako bo vsaka država dala drugi dostop do določenih virov (kar je važno za Ameriko zaradi angleške hegemonije v kositru in kavčuku). Ukrepi proti dumpingu, ki bi mogli vzeti pogodbi vrednost, se smejo izdati le po zaslišanju druge vlade. Prošnje za prednostne carine za Palestino in Transjordanijo bo reševala ameriška vlada blagohotno. Britanska vlada bo vplivala na člane konvencije o kavčuku, da se omogoči izvoz plantažnega materiala tudi v dežele, ki niso članice te konvencije.

Istočasno je bila podpisana tudi trgovinska pogodba med Kanado in Združenimi državami Severne Amerike. V tej pogodbi so doslele Združene države odpravo posebnega uvoznega davka v višini 3%. Med Anglijo in Kanado pa se bodo začela posebna pogajanja, da dobi Kanada nadomestilo za zmanjšani izvoz pšenice v Anglijo.

Opozorilo lesnim izvoznikom v Nemčijo

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine sporoča: »V zadnjem času se opaža, da se mnoge lesne tvrdke, ki so po svojih komisijonarnih in komisijonarskih skladiščih plasirale svoj les na ozemlje bivše Avstrije, pritožujejo, da še vedno niso plačane njih terjatve za les, ki so ga dobavile še pred 1. junijem v Avstrijo in za katerega so sklenile kupčije še pred 13. marcem.

Izvozniki se opozarjajo, da bi se morale te terjatve na podlagi dne 4. junija v Berlinu sklenjenega sporazuma plačati iz likvidacijskega dinarskega računa po kronološkem redu ter v mejah razpoložljivih sredstev. V mnogih primerih pa se je likvidacija teh računov zavlekla, ker so komisijonarni, od katerih je zahtevala nemška vlada potrebne podatke za likvidacijo teh računov, odlašali z dajanjem teh podatkov ali pa so jih dali nepopolne.

Nemške oblasti same žele, da se ti računi čimprej likvidirajo, potrebno pa je, da dajo komisijonarni vse potrebne podatke. Zato je potrebno, da naroče zainteresirani izvozniki svojim komisijonarnjem, naj store vse potrebno za definitivno likvidacijo teh starih poslov.

Trgovinski sporazum z Italijo

Izvoz lesa se bo povečal

Tretje zasedanje Stalnega italijansko-jugoslovanskega gospodarskega odbora je bilo v Rimu od 3. do 17. novembra in se je zaključilo s sporazumom. Naša trgovinska delegacija se je že vrnila v Rim in tako so se zvedele nekatere podrobnosti.

Nova pogodba ne prinaša nobenih radikalnih sprememb, doseženi pa so, kakor se zatrjuje, zadovoljivi rezultati. Naš izvoz v Italijo je določen skupno na 250 milijonov lir, kar pomeni v primeri z lani sicer povečanje, kar pa seveda daleč zaostaja za našim izvozom v prejšnjih letih.

Naš izvoz se deli po skupinah takole: les 108 milijonov lir, živila in živalski proizvodi 65, žitarice 41, drugi proizvodi 37 milij. lir.

Ekspozitura Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine v Skoplju

Po odredbi ministra za trgovino in industrijo II. br. 41.365/S z dne 27. oktobra 1938. je bila v Skoplju osnovana ekspozitura Za-

voda za pospeševanje zunanje trgovine, ki ima namen organizirati in urediti izvoz drobnice v Grčijo. Ekspozitura je začela izdajati izvozna dovoljenja 11. t. m.

Velike povodnji

Iz vseh krajev Slovenije prihajajo vesti o velikih povodnjih. Posebno mnogo škode je napravila Tržiška Bistrica, ki si je napravila novo pot in porušila celo vrsto jezdov in mostov.

Tudi iz Kroke prihajajo poročila o velikih povodnjih. Posebno divja Razdrti potok. Zebljarska zadruga je morala ustaviti obratovanje.

Zelo je zaradi zadnjega deževja narasla tudi Savinja. Med drugim je odnesla 40 m dolgi »stoglečki most« pri Solčavi.

Ureditev naših rek postaja vedno večja nujnost!

Avstrija bo začela gojiti debele prešice

Državni urad za živino in živalske proizvode v Berlinu je razširil svojo akcijo za povečanje proizvodnje debelih svinj tudi na bivšo Avstrijo. V ta namen sklepa sedaj urad posebne pogodbe s svinjereji ter se v njih zavezuje, da jim bo dostavljal v zadostni meri koruzo, rezance sladkorne repe in drugo krmo za umno rejo debelih svinj. Svinjereji pa se morajo zavezati, da bodo v določenem času postavili na določene trge najmanj 100 kg težke svinje. Urad skuša doseči, da bi čim

večje število svinjerejev sklenilo te pogodbe. Naš izvoz debelih svinj bo s tem precej zadet.

Češkoslovaški lesni trg

Položaj na češkoslovaškem lesnem trgu je ostal skoraj isti ko koncem oktobra. Poslovanje je precej omejeno, razen z drvmi, ki imajo stalno ceno. Kupčije z mehkim lesom se sklepajo le v najnujnejših primerih. Sklenjene so bile kupčije za deske za zaboj, postrešja ter mehki stavljeni les.

Na Slovaškem je bila ustanovljena v Silajnu zveza slovaških lesnih industrialcev in trgovcev. Zveza se bo bavila z domačo in tujo lesno trgovino ter bo delala za dvig lesne industrije na Slovaškem.

Naš gospodarski položaj iz zborničnega referata na zadnji plenarni seji

V svojem poročilu o zadnji plenarni seji Zbornice za TOI smo objavili iz zborničnega poročila o gospodarskem položaju Slovenije samo prvi del, ki opisuje stanje na zunanjem trgu. Danes podajamo še del poročila o položaju na notranjem trgu.

Notranji trg

karakterizirajo ti pojavi. Gotovina pri vodilnih bankah je zaradi navale vlagateljev padla od 504 na 307 milijonov din. Pri Poštni hranilnici in Drž. hip. banki je bilo v septembru dvignjenih 347 milijonov, pri večjih privatnih bančnih zavodih pa v istem mesecu 325 milijonov, torej skupno 672 milijonov dinarjev. Trajalo je dolgo časa, da se je vznemirjenje poleglo in se začele vloge vračati. Stanje posojil pri privatnih bankah je v letošnji jeseni nižje, kakor je bilo preteklo leto, pa tudi nižje, kakor v letu 1935. Jesenska nervoznost je zopet dokazala, da bi bilo treba vprašanje našega denarstva bolj pospešeno rešiti, ker polovičarske sanacijske akcije in neizvršene obljube ne pomagajo.

Tujski promet dober

Spričo zunanje-političnih dogodkov smo se upravičeno bali, da bo tujska sezona neugodna. Zato nam je v tem večje zadovoljstvo, da kaže tujsko-prometna statistika celo porast števila gostov in nočin. Število turistov v navedeni dobi je bilo v vsej državi od 1. januarja do 1. sept. 1938 693.501 s 4.234.035 nočinami, za 27.000 gostov in za 77.254 nočin več. Inozemskih turistov je bilo letos 216.603 z 1.269.792 nočinami. Ako upoštevamo, da je v sosednjih državah turistični promet z inozemstvom kontingentiran ter da je treba na dodelitev deviz čakati po cele mesece in k temu dodamo še to, da je vladalo pri nas pretežno čas dokaj slabo vreme, potem je uspeh sezone vsekakor zadovoljiv. V Sloveniji je bil uspeh tujske sezone naslednji:

Bled, ki je nekak barometer za presojo tujskega prometa, je imel 20.616 gostov s 160.737 nočinami proti 15.555 gostom s 118.043 nočinami lani.

Bohinj:		
	gostov	nočin
1938	5.084	38.893
1937	1.451	10.825

Dobrna:		
	gostov	nočin
1938	3.396	52.946
1937	3.169	51.196

Kranjska gora:		
	gostov	nočin
1938	4.547	56.113
1937	4.349	54.678

Radovljica:		
	gostov	nočin
1938	1.452	19.413
1937	903	11.402

Rimske Toplice:		
	gostov	nočin
1938	637	7.288
1937	294	2.784

Rogaška Slatina:

	1938	1937
gostov	6.551	78.089
nočin	5.926	79.309

Laško:

	1938	1937
gostov	2.356	26.152
nočin	2.220	24.399

Znatno je poraslo število turistov iz Nemčije, Madžarske, pa tudi Italije, dočim je število turistov iz zapadne Evrope, pa tudi iz Češkoslovaške iz pomembnih razlogov nazadovalo. Nemški turisti so v naših krajih, posebno na Bledu, porasli na dvojno število ter je povišanje mesečnega turističnega kontingenta od 400.000 RM na 1.400.000 RM prišlo v tekočem letu do polnega izraza.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti, da je mnogo gostov obiskalo naše kraje, ker jim obisk drugih inozemskih zdravilišč ni bil dostopen, ali pa zaradi politične napetosti varen. Na polju pospeševanja turizma nas čaka še mnogo podrobnega dela, ki ga moramo izvršiti deloma sami v lastnih organizacijah in prireditvah, deloma pa z javno pomočjo. Pri tem mislimo na izvedbo modernizacije in utrditve cestišč in na zboljšanje našega železniškega prometa, ki je močno zaostal. Zbornica se je v ta namen udeležila raznih konferenc ter tudi ob priliki vzornoredne konference stavila obsežne predloge za zboljšanje železniškega prometa in odpravo nedostatkov.

V krogih naših pridobitnikov se mnogo razpravlja tudi

vprašanje davčne obremenitve.

Zato smatramo, da je dobro, ako se postavijo stvari na prava mesta in navajamo v to svrhu nekoliko informativnih podatkov iz prakse priredbe davkov, ki jih plačujejo zbornični interesi. Po uradnih ugotovitvah je znašal predpis pridobnine l. 1937. dinarjev 18.853.517—, l. 1938. pa din 18.917.898—, predpis družbenega davka pa l. 1937. 13.087.585— din, l. 1938. din 17.170.119—.

Ker je vseh davkoplačevalcev pridobnine okroglo 34.000, pride na en obrat povprečno 556 din obremenitve. Ker pa je med davkoplačevalci nad eno tretjino pavšalistov, ki plačajo povprečno le 100 din osnovnega davka, odpade na ostale davkoplačevalce približno 17.767.000 din, tako da pride na en obrat izven pavšalistov po 805 din davka. V l. 1938. je bila pridobnina predpisana pavšalno

a) 8.359 obrtnikom, ki delajo sami,

b) 3.086 obrtnikom, ki zaposlujejo po 1 pomočnika.

c) 578 obrtnikom, ki zaposlujejo 2 pomočnika, skupno torej 12.023 obrtnikom, to je dvema tretjinama vseh obdačenih obrtnikov.

Število pritožb interesentov proti odmeri davkov je bilo dokaj znatno ter so reklamacijski odbori odpisali na pridobnini v Ljubljani

721.000 din, v Mariboru 450.000, v Celju 90.000, v Novem mestu pa 53.000 din, torej skupaj 1.214.000 dinarjev.

Na drugi strani pa so na pritožbo drž. zastopnikov reklamacijski odbori zopet pripisali v Ljubljani 154.000 din, v Mariboru 171.000, v Celju 15.000 din, torej skupno 340.000 din davka.

Skupni donos neposrednih davkov v proračunskem letu 1937/38. je bil preliminiran na 1.534 milijonov din, pa je dejansko dosegel 1.648.180.402 din. Od tega se je plačalo v dravski banovini dinarjev 135.875.025, to je okrog 8,2 %. Podatki o plačanem skupnem davku na poslovnih promet kažejo pri dravski banovini večji iznos, ker plača industrija, ki izdeluje blago, skupni davek tudi za veletrgovca in detajlista. V l. 1937. je bilo v dravski banovini plačanega prometa davka 110.495.084 din in luksuznega davka 6.007.709 din, torej skupno 116.502.793 din.

V prvih treh mesecih tekočega proračunskega leta je bilo plačanega prometa davka 17.411.519 in luksuznega davka 145.349 din, torej skupno 17.556.868 din. V teh številkah pa ni všteti davek na poslovnih promet, ki se pobira na carinarnicah.

Rastoča pasivnost poljske trgovinske bilance

Poljska vlada je izdala zelo ostre devizne predpise ter vrhu tega odredila, da morajo poljski državljani prodati Poljski banki svoja dobroimetja v tujini. Zakaj se je odločila poljska vlada za ta korak, pojasnjuje tudi pregled poljske zunanje trgovine, ki je iz leta v leto bolj pasivna. Spodnje številke to jasno potrjujejo.

	Uvoz	Izvoz	Saldo
	v milijonih zlotov		
1934	799,2	975,6	+ 176,4
1935	859,2	925,2	+ 66,0
1936	1003,2	1026,0	+ 22,8
1937	1254,0	1195,2	— 58,8
1938 (do sept.)	983,0	838,0	— 145,0

Poslabšan položaj na italijanskem trgu surovega masla

Ker so cene surovega masla v Italiji zopet poskočile, so se ljudje začeli braniti kupovati surovo maslo. Ponekod so nato cene nekoliko popustile, drugod pa so cene znova narasle. Tako se je dvignila cena v Kremoni od 14-50 na 15 lir. Zaradi visokih cen za surovo maslo pa so se na trgu pojavile številne ponaredbe pravega masla. Surovemu maslu se dodaja loj, kokosovo olje in druge masti. Italijanska vlada je podzvela korake, da se ta ponarejanja ustavi. Zaradi manjšega konsuma surovega masla je proizvodnja mleka in surovega masla nazadovala.

Politične vesti

V London sta prispela knez-namestnik Pavle in kneginja Olga v ponedeljek popoldne. Na kolodvoru sta ju pričakovala vojvoda in vojvodinja Kentska. Takoj po prihodu sta se odpeljala v Buckinghamsko palačo, kjer bosta bivala. Londonsko časopisje obširno piše o knezu-namestniku ter prirčno pozdravlja njegov prihod v Anglijo. Listi naglašajo, da ima obisk sicer rodbinski značaj, da pa se bodo pri tej priliki obravnavala tudi politična vprašanja. Zlasti pa se bo skušalo doseči čim bolj uspešno politično in gospodarsko sodelovanje Anglije in Jugoslavije.

Bolgarski ministrski predsednik Kjuševanov je izjavil v sobranju, da bo dobila Bolgarska na podlagi prijateljskega sporazuma z Grčijo dohod na Egejsko morje skozi Dedeagač.

Na poti skozi Sofijo je izjavil bivši nemški zunanji minister in predsednik nemškega tajnega sveta v Neurath, da Nemčija s posebnim zadovoljstvom spremlja vedno bolj prijateljske odnose med Jugoslavijo in Bolgarsko. Do obeh držav goji Nemčija najbolj prijateljska čustva.

Med Nemčijo in Češkoslovaško je bila v nedeljo podpisana pogodba o definitivni razmejitvi obeh držav. Izvedle so se večje mejne korekture ter je dobila Nemčija še okoli 60 čeških občin s 50.000 prebivalci, Češkoslovaška pa tudi več krajev s 40.000 prebivalci. Zlasti pri Plzinju se je popravila meja v češko korist.

Med Češkoslovaško in Nemčijo je bil nadalje podpisan tudi sporazum o prekupu, ki bo vezal Odro z Donavo. Ta prekop zgradi Češkoslovaška na svojem ozemlju z lastnimi sredstvi in ostane tudi češka last. Nadalje pa je pristala Češkoslovaška na zgraditev velike avtomobilske ceste, ki bo šla iz Bratislave na Dunaj in ki bo nekak nemški hodnik skozi Češkoslovaško. To cesto zgradi Nemčija na svoje stroške in bo cesta tudi njena last. Tudi policijsko službo na tej cesti bodo opravljali Nemci.

Madžarski in poljski listi še nadalje zahtevajo priključitev Karpatske Rusije k Madžarski. Pravijo, da prebivalstvo samo zahteva izvedbo plebiscita in da je 80 občin Karpatske Rusije to zahtevalo. Izkazalo pa se je, da so bile dotične izjave občin čisto navaden falzifikat. Tudi nemško časopisje odločno zavrača vse zahteve Madžarske in Poljske, da bi se zatrla neodvisnost Karpatske Rusije.

Ime Karpatska Rusija ostane neizpremenjeno in je bilo preimenovalje v Karpatsko Ukrajino na intervencijo grško-pravoslavne duhovščine opuščeno. V novi češkosl. ustavi se zato uporablja samo ime Karpatska Rusija.

Madžarska vlada ni po vestih iz Chusta, nove prestolnice Karpatske Ukrajine, prevzela niti enega uradnika, ki so se ji v Užhorodu in Mukačevem stavili na razpolago. Slovaški uradniki, ki so tako hitro pozabili na svojo narodnost, so bili torej grdo razočarani.

Vodilni državniki Južnoafriške unije so izjavili, da bi se Južna Afrika raje borila, kakor pa da bi odstopila Nemčiji le nekaj ozemlja v zapadni Afriki.

Pri nadomestnih volitvah v Bridgewateru je zmagal diplomatski korespondent »News Chronicle« Bernon Bartlett, ki je bil eden najostrejših kritikov zunanje politike sedanje angleške vlade. Pri prejšnjih volitvah so dosegli konservativci v tem okraju še 4500 glasov večine, sedaj pa so ostali s 5200 glasovi v manjšini. Pri vseh nadomestnih volitvah v Angliji je igrala zunanja politika glavno vlogo in pri vseh volitvah so odrezali konservativni kandidati slabo. V dveh okrajih je njih večina močno nazadovala, a so mandat še ohranili, v tretjem okraju so mogli socialisti povečati število svojih glasov, v dveh okrajih pa so konservativni kandidati propadli.

Notranji položaj v Franciji je še nadalje zelo resen. Kriza francoske vlade je bila odložena samo zaradi sklepa francoske socialistične stranke, da se počaka s krizo do odhoda romunskega kralja Karola in angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina. Kakor hitro pa ti obiski minejo, bo vodstvo delavskih sindikatov pozvalo 5 milijonov delavcev, da z enodnevnim štrajkom dajo vladi zadnji opomin. Če bi vlada še naprej vztrajala na svojem sanacijskem programu, bi izbruhnila generalna stavka.

Redni diplomatski stiki bodo ba je vpostavljeni med Vel. Britanijo in Vatikanom. Papež bo v kratkem imenoval svojega nuncija za London, britanska vlada pa svojega veleposlanika pri Vatikanu.

Oton Habsburški je dobival iz Dollfusovega fonda mesečno po 20.000 šilingov.

Denarstvo

Koncesija, ki ne zadostuje

Prizadevanje samoupravnih hranilnic, da bi se odpravila določba o obveznem nalaganju pupilnega denarja v Drž. hip. banko, je bila dolgo brez vsakega uspeha. Vendar pa Zveza hranilnic ni odnehala in tako je bila pretekli teden v Beogradu konferenca ter je bilo s posredovanjem finančnega ministra doseženo, da se bo smel pupilni denar v bodoče nalagati tudi v samoupravne hranilnice, če vsota ne presega 5000 din. Za večje vsote pa je potrebno posebno dovoljenje finančnega ministra.

Vsaj led je s tem sporazumom prebit in zato pomeni ta sporazum napredek. Ševeda pa se ne bi mogli zadovoljiti, če bi samo pri tem sporazumu ostalo, ker je vsota 5000 din absolutno prenizka. Če bi se za vsak znesek nad 5000 din moralo posebej prositi finančno ministrstvo, je to pač ne samo nepotrebna izguba časa in tudi denarja, ker brez stroškov le ne bo šlo, temveč tudi čisto nepotrebna preobremenitev finančnega ministrstva, ki ima gotovo nujnejše posle. Zato upamo, da se bo ta določba še spremenila in dovolilo samoupravnim hranilnicam, da sprejemajo pupilne vloge brez omejevanja.

Novi bolgarski finančni minister je odpotoval v London, da uredi vprašanje bolgarskih državnih dolgov, predvsem pa da doseže znižanje obrestne mere.

Med zastopniki Češkoslovaške narodne banke in zastopniki mednarodnih finančnih krogov se vodi pogajanja o ustanovitvi izvozne banke s sedežem v Pragi. Pri tej priliki se je tudi razpravljalo o možnosti transfera za izseljence.

Obrestna mera denarnih zavodov na sudetskem ozemlju je izravnana z obrestno mero v Nemčiji. Za vsak dan odpovedljive vloge bodo plačevali 1%, za vloge z enomesečnim odpovednim rokom 2½% in za vloge s tromesečnim odpovednim rokom 3 odstotke obresti.

Slovaška vlada je začela organizirati samostojno slovaško denarništvo.

Obtok bankovcev je po izkazu Češkoslovaške narodne banke z dne 15. novembra padel za 223 na 6.747 milijonov Kč, zlato kritje je naraslo od 33 na 338%.

Obtok bankovcev se je v Nemčiji zmanjšal po izkazu Reichsbanke z dne 15. novembra za 216 na 7570 milijonov RM.

Madžarska narodna banka izkazuje zmanjšanje obtoka bankovcev v času od 8. do 15. novembra za 32 na 710,8 milijona pengov.

Francoska vlada je sklenila, da se v bodoče ne sme najeti v tujini nobeno posojilo s tako imenovano zlato klavzulo, ali pa v tuji valuti za račun države.

Ameriško trgovsko ministrstvo je objavilo, da je znašal dotok zlata v oktobru 562 milijonov dolarjev.

Proizvodnja zlata se je letos v prvih 9 mesecih v primeri z lani povečala od 22,15 na 23,35 milijona unc. Proizvodnja Rusije ni tu všteta.

Zunanja trgovina

V oktobru smo izvozili 29.776 ton pšenice v skupni vrednosti 56,6 milijona din, lani smo izvozili v oktobru 20.446 ton v vrednosti 34,8 milijona din. Skoraj vso pšenico smo izvozili v Nemčijo.

Narodna banka je izplačala v italijanskem kliringu nakaznice do št. 18.721 z dne 30. avgusta 1938.

Bolgarska je letos izvozila 12.000 vagonov grozdja. Iz naše države pa se je izvozilo samo okoli 500 vagonov. To jasno dokazuje, kako daleč zaostajamo v kmetijski proizvodnji ter v izvozu agrarnih proizvodov za Bolgarsko.

Češkoslovaška je prepovedala uvoz živine in živalskih proizvodov iz Jugoslavije, Madžarske in deloma tudi iz bivše Avstrije. Prepoved velja za uvoz in tranzit goved, koz in svinj ter njihov delov in odpadkov.

Slovaško gospodarsko ministrstvo je dobilo pravico kontrole za uvoz in izvoz blaga. Za vsjo blago, ki pride na Slovaško ali se iz Slovaške izvozi, mora dati slovaško ministrstvo svoj pristavek.

V Gabloncu proizvajano blago nameravajo sedaj na Češkoslovaškem preimenoovati v Pojizerski zboži (Iserindustrie, L'industrie d'Iser, Iser-goods ltd.).

Trgovinska bilanca Romunije je znašala v oktobru samo 572 milijonov lejv, za polovico manj ko v oktobru 1937.

Proizvodnja surovega železa je znašala v oktobru v novi Češkoslovaški 59.135 (v septembru v stari Češkoslovaški 104.000) ton in surovega jekla 84.174 (160.000) ton.

V Romuniji sta sedaj dve tovarni za umetno svilo s skupno dnevno kapaciteto 5000 kg umetne svile. Ker je povpraševanje po umetni svili zelo veliko, se bo sedaj postavila še ena tovarna z dnevno

kapaciteto 10.000 kg umetne svile.

Uprava romunskih pristanišč je izdala obligacije, da se z njimi finansira graditev silosov. Obligacije se glase na razne valute. Tako je bilo izdanih obligacij za 900 milijonov lejv, za 11 milijonov RM in za 1,5 milijona šv. frankov. Vse obligacije se bodo obrestovale po 4,5%. Na tuje valute glaseče se obligacije bodo služile za plačilo materiala za zidavo silosov ter za plačilo romunskega blaga.

Madžarska je v prvih 10 mesecih 1938. uvozila blaga za 332,2 (lani za 387,3), izvozila pa za 437,6 (477,8) milijona pengov, da je bila njena trgovinska bilanca aktivna za 105,3 (90,5) milijona pengov.

Industrijska proizvodnja Anglije

je v 3. četrtletju nazadovala v primeri s prejšnjim letom za 10,5%. S tem je industrijska proizvodnja Anglije zopet padla na najnižjo točko od l. 1935.

Poljski uvoz se je v oktobru zmanjšal za 10,20 na 98,10, poljski izvoz pa se je povečal za 15,94 na 107,52 milijona zlotov. Poljska trgovinska bilanca je bila aktivna za 9,42 milijona zlotov. Skoraj po enem letu je Poljska prvič dosegla aktivno bilanco.

Nemški državni urad za uvoz jaje je znižal ceno jajc za C razred na 75 RM.

Japonska pripravlja baje novo izvozno ofenzivo, katere namen je, da se japonski izvoz podvoji in da bi dosegel vrednost 5 milijard jen.

Vprašanje tujih trgovskih potnikov in zastopnikov

se more zadovoljivo rešiti na zakonit način

Inozemci kot predstavniki industrijskih in trgovskih tvrdk se pojavljajo pri nas ali pod imenom trg. potnika, trgovskega zastopnika ali ravnatelja, prokurista ali »tihega družabnika«. Vsaka od teh kategorij ima v naši zakonodaji svoj poseben pravni položaj. Če se hočemo uspešno boriti proti njihovi konkurenci, si moramo biti na jasnem o tem, katera pravna sredstva za ta boj nam nudijo veljavne zakonske določbe, in kje so v zakonodaji še vrzeli, ki jih treba odpraviti.

Inozemec, ki se predstavlja kot trgovski potnik, se pojavlja večinoma kot potnik za inozemske tvrdke, pa tudi za domače. Na prvi pogled bi izgledalo, da ne bo z ozirom na dokaj stroge predpise o zaposlovanju inozemcev težko doseči, da jih domače tvrdke odpuste in nadomeste z domačimi. Pa vendar ni tako. Uredba o zaposlitvi inozemcev govori namreč le o nameščenih, nikjer pa ni rečeno, da je trgovski potnik nameščenec podjetja, ki ga zastopa. Tu je vrzel, katero je treba zadelati. Pot je enostavna: v obliki amandmana v finančnem zakonu naj se da pooblastilo ministrstvu za trgovino in industrijo, da doda besedilu § 148. obrtnega zakona, da se smatra trg. zastopnik, ki ima plačo in ki mora svojemu delodajalcu polagati račun o porabi delovnega časa, za nameščenca dotičnega podjetja v smislu §§ 324 do 338 o. z.

Kakor hitro je pa jasno povedano, da je trg. potnik nameščenec, nudijo čl. 18., 22., 28. uredbe o zaposlovanju inozemcev dovolj možnosti, da se ta vrata inozemcem popolnoma zapro, samo če se to resno hoče.

Bolj vezane roke ima naša državna oblast glede potnikov, inozemcev, ki zastopajo inozemske tvrdke. Trgovinske pogodbe s celo vrsto držav obvezujejo našo, da

dovoli trgovskim potnikom tvrdk, etabliranih v sopogodbni državi, da smejo pri nas zbirati za svojega principala naročila. Med njimi so pogodbe (n. pr. z Avstrijo, Češkoslovaško), ki dovoljujejo inozemskim potnikom zbiranje naročil kumulativno za več tvrdk; če pa naša država glede svojih lastnih državljanov postavi načelo, da je trg. potnik nameščenec, ki torej ne more služiti naenkrat več gospodarjem, ne more in ne sme priznati inozemcem večjih pravic kot svojim lastnim državljanom in zato ne sme dovoliti poslovanja inozemskim potnikom, ki delajo za več inozemskih tvrdk istočasno. Je namreč princip mednarodnega prava, da nobena država ni obvezana dajati inozemcem pravic, ki jih ne daje svojim lastnim državljanom. Smemo torej zahtevati od naše državne uprave, da prepove tujim potnikom nabiranje naročil od več tvrdk istočasno, ne more jim pa prepovedati poslovanja samo za eno tvrdko, v kolikor obstoji z dotično državo trgovinska pogodba. Ker so pa precej redke inozemske tvrdke, ki si morejo dovoliti potnika izključno za lasten račun, bi gori označena odredba državne oblasti pomenila praktično zelo mnogo; večina inozemskih tvrdk, ki delajo v naši državi, bo prej prišlo na svoj račun, če si izbere za potnika domačina, kakor pa če pošilja tujca iz inozemstva.

Izgovor inozemskih tvrdk, da dotični potnik-inozemec stalno stanuje v naši državi, bi bil neuporaben. Potnik je nameščenec podjetja in mora kot tak imeti svoje redno bivališče na sedežu podjetja, če ne, se ne more smatrati za potnika.

Za to reformo bi bil zadosten enostaven razpis ministrstva trgovine in industrije kot tolmačenje k § 144 o. z.

Uredba ministrstva trgovine in

industrije z dne 30. oktobra 1937 pomeni znatno zagovozdo dotoka inozemcev kot trgovskih zastopnikov ali agentov. Z njo je za ta obrt predpisana točno določena kvalifikacija in kar je za nas najugodnejše, je predpisano dovoljenje bana, ki pa more to dovoljenje odkloniti tudi brez navedbe vzrokov. Žal manjka v njej odredba, da sme ban izvesti revizijo izdanih dovoljenj. Pravico, ki mu je ta uredba ne daje, mu pa dajejo zakonski predpisi o izdajanju dovoljenj za bivanje, da more že s temi predpisi nastopiti proti nezelenemu inozemskemu trgovskemu zastopniku.

Inozemec, trgovski zastopnik, ki nima sedeža svoje obrti v naši državi, ne more pri nas poslovati pod nikakim pogojem; § 144 o. z. se nanaša samo na podjetja, ki prodajajo za svoj lasten račun, torej samo na prave trgovce in producente in ne na trg. zastopnike, katerih poklic je, da prodajajo za tuj račun. Že obstoječi zakonski predpisi nudijo dovolj opore, da se vsak tak poskus zatre.

Ravno tako ima naša državna oblast v uredbi o zaposlitvi inozemcev, posebno v njenih čl. 18., 22., 28. orodje, da onemogoči vsako skrivanje inozemskih potnikov in zastopnikov pod imenom »ravnatelja« ali »prokurista« ali »tihega družabnika«. Vse te kategorije so nameščenici in se jim more z enostavno revizijo njihovega dovoljenja zaposlitve, torej s čisto administrativnim ukrepom, pomagati na ono stran meje.

Ni torej prav nobenih nepremostljivih težkoč, da se vprašanje inozemske konkurence reši na popolnoma zakonit način v korist domačega življa. Potrebna sta samo razumevanje in dobra volja na poklicanih mestih državne uprave in pa faktorja, ki v imenu domačih potnikov in zastopnikov prosi, zahteva in moleduje.

Italijanska tekstilna industrija

5 milijard lir investiranih v italijanski tekstilni industriji

Berlinska »Textil-Zeitung« je objavila razgovor svojega urednika s tajnikom zveze nar. fašističnih delavcev tekstilne industrije, s comm. Orestom Montagno. Iz njegovih navedb posnemamo:

Čeprav ima italijanska tekstilna industrija zelo stare tradicije, se je vendar začela intenzivno razvijati šele v zadnjih 15 letih. To velja zlasti za podjetja, ki predeleujejo bombaž, volno in stanična tkiva. Od takrat so nastala zelo velika podjetja, katerih glavni namen je, da se zboljša gospodarski položaj dežele in poveča njen izvoz.

Danes imajo samo tekstilna podjetja, ki so delniške družbe, 3,5 milijarde lir delniškega kapitala in rezerv, vse druge tovarne pa poldrugo milijardo lir, da dosega ves kapital italijanske tek-

stilne industrije 5 milijard lir.

Ni pa ital. tekstilna industrija velikega pomena samo zaradi svoje kapacitete, temveč tudi s socialnega ozira, ker zaposluje 553.971 delavcev in 13.944 nameščenecv, ki se razdele na posamezne panoge takole:

delavcev	nameščenecv
v tisočih	
bombaž	220
volna	102
svila	118
konoplja in lan	34
juta	19
stanična tkiva	31
druge panoge	25
	08

Italija si že nekaj let prizadeva, da bi bila v vsej proizvodnji avtarkična, da bi bila neodvisna ne samo v valutnem pogledu, da se torej ne bi zlato izvažalo, temveč

da bi v primeru stiske tudi brez tuje pomoči zadostila vsem potrebam naroda. Pri teh avtarkičnih stremljenjih ima tekstilna industrija posebno važno vlogo.

Še pred nekaj leti je bila italijanska tekstilna industrija odvisna od uvoza bombaža, volne in jute. Danes se je ta slika bistveno spremenila. Poleg uvoženih surovin se namreč danes v veliki meri uporabljajo domača tkiva, kar velja zlasti za lan, rayon, lanital, ginster itd. Še pred kratkim je bilo na seji najvišjega sveta za avtarkijo sklenjeno, da se smatra doba poskusov o predelovanju staničnih tkiv za končano in da se začno ti izdelovati na veliko.

Kako zelo je ta proces napredoval, dokazuje, da dodaja bombažna industrija bombažnemu predivu danes že 52% drugih tkiv.

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni ROGASKI SLATINI

Isto velja za industrijo volne, ki že na veliko proizvaja iz kazeina lanital. Poleg lanitala se v veliki meri predelujeta še lan in umetna svila. Računamo s tem, da bo v l. 1941. naša tekstilna industrija glede surovin popolnoma neodvisna od tujine.

Na vprašanje o pomenu italijanskih kolonij za preskrbo Italije s surovinami, je odgovoril tajnik Montagna, da nudi v tem oziru italijanska Vzhodna Afrika neomejene možnosti. Predvsem se more z uspehom gojiti bombaž. Takoj po osvojitvi Etiopije je začela Italija organizirati racionalno gojitev bombaža ter dala v ta namen na razpolago tudi znatne kapitale. Od v ta namen ustanovljenih družb je najpomembnejša Etiopska bombažna družba, ki ima koncesije v petih pokrajinah ter skupno 5 milijonov ha. Družba prideluje poleg bombaža tudi olje in vse stranske proizvode, ki jih daje bombaž. Podobno je tudi z volno. Pred osvojitvijo Etiopije se je dobila tu le volna slabe kakovosti. Italijanska podjetja bodo skušala sedaj s križanjem dobiti boljšo volno. Upamo, da bo že v nekaj letih ta cilj dosežen.

O izvozu italijanske tekstilne industrije je izjavil tajnik Montagna: Italijanska tekstilna industrija dela predvsem za izvoz. Blago se razpošilja v vse dežele sveta. Izvoz je zaradi dobrih tehničnih in finančnih ukrepov na višini in vzdrži vsako konkurenco. Izvažajo se: lan v Nemčijo, Francijo in Anglijo, bombažno predivo v Jugoslavijo, Romunijo in Egipt, volneno predivo v Indijo, Južno afriško unijo, svila in svilene tkanine v Nemčijo, Anglijo in U. S. A. ter v Južno Ameriko. V zadnjih letih se je ta izvoz zaradi stroge kontrole izvozne trgovine povečal. Izvoz se je v l. 1937. več ko podvojil ter dosegel dosedaj najvišjo izvozno številko. Vse kaže na to, da se bo v l. 1938. izvoz na tej višini ohranil, če se ne bo še povečal.

Surovine se razdeljujejo med industrije po veljavnih predpisih ter na podlagi dogovora med posameznimi industrijami ter se ne priznavajo nikomur prednosti.

Za domačo potrošnjo so cene gotovih tekstilnih izdelkov trdno določene, in sicer jih določa Comitato Cooperativo centrale. Veljavne najvišje cene se morejo spremeniti samo na podlagi pooblastila korporacijskega ministrstva. Cene za domače surovine in polfabrikate pa se določajo vsako leto znova, in sicer jih določajo pristojne strokovne zveze.

Končno je tajnik Montagna govoril še o socialnih napravah, ki so uvedene v vseh italijanskih tekstilnih podjetjih.

Stanje v ameriški avtomobilski industriji se je zboljšalo

V predzadnjem tednu so izdelale ameriške avtomobilske tvornice 86.300 voz. To je najvišja številka letošnjega leta. Kako zelo se je zboljšalo stanje v ameriški avtomobilski industriji, kažejo številke o izdelanih avtomobilih.

Proizvodnja avtomobilov:			
	1936	1937	1938
v tisočih voz			
13. VIII.	55	103	13
1. X.	23	45	25
15. X.	50	89	50
5. XI.	84	89	80
12. XI.	95	83	86

Dr. Maks Obersnel: Razvoj našega rudarskega zavarovanja

Kot ponatis iz revije »Misel in Delo« je izdal dr. M. Obersnel svojo razpravo o razvoju našega rudarskega zavarovanja v posebni brošuri. Razprava podaja najprej historiat nastanka rudarskega zavarovanja, nato pa natančen in izčrpen pregled delovanja bratovskih skladnic v Jugoslaviji in v Sloveniji. Proti koncu podaja avtor splošno karakterizacijo rudarskega zavarovanja ter zaključuje svoja temeljita in skrbno izdelana izvajanja takole: »Ena izmed prednosti rudarskega zavarovanja pred splošnim delavskim zavarovanjem je mnogo večja samouprava. Načelo samouprave je po mojem mnenju najboljša jamstvo, da se ustanove socialnega zavarovanja razumno upravljajo in obvarujejo pred nepotrebno birokratizacijo. To načelo naj bi se v predpisih in v njih praktičnem izvajanju uveljavilo z največjo doslednostjo. Nadzorstvo naj bo omejeno na bistvo svoje funkcije, na nadziranje samouprave, da ne bi kršila zakonskih norm.«

Tem izvajanjem je treba samo pritrditi.

»Organizator«

stanovsko glasilo zasebnih nameščencev, objavlja v svoji zadnji (dvojni številki za oktober-november) izredno zanimiv članek dr. Janka Kötla o obremenitvi in koristnosti socialnega zavarovanja v Jugoslaviji. Članek daje popoln pregled našega socialnega zavarovanja ter vseh dajatev, ki so zvezane z njim. Prispevki, ki jih zatevta soc. zavarovanje, so izredno visoki. Tako je bilo v vsej državi od začetka pa do l. 1936. predpisanih in v glavnem tudi izterjanih 5.740 milijonov din, samo v l. 1936. pa 489,4 milijona ali skoraj pol milijarde din. Zaradi razširitve pokojninskega zavarovanja na vso državo ter uvedbe popolnega zavarovanja, tudi starostnega, se bodo povečali ti predpisi na 850 milijonov din v enem letu!

Slovenija sama je plačala do l. 1936. 1.308,4 milijona din, k čemu pa je treba prišteti še razne subvencije, da je znašala celotna obremenitev Slovenije do l. 1936. 1.411,9 milijona ali skoraj poldrugo milijardo din. Od l. 1925. do l. 1936. so se prispevki Slovenije zvišali od 78,0 na 110,7 milijona dinarjev.

Vse dajatve soc. zavarovanja pa so znašale do l. 1936. 4.180,5 milijona din, od česar je odpadlo na Slovenijo 807,8 milijona din, kar je za 2/2% manj, kakor pa so znašali prispevki Slovenije. — Ze te kratke navedbe zadostno dokazujejo, kako pomemben je članek dr. Kötla.

Tudi ostala vsebina »Organizatorja« je zanimiva, zlasti pa poročilo o Kreditni zadrugi zasebnih nameščencev. O tem pa bomo poročali posebej.

Dobave - licitacije

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 28. novembra ponudbe za dobavo električnih zvoncev, žice, izolatorjev, raznih cevi, vijakov, matic i. dr.

Strojni oddelak direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 30. novembra ponudbe za dobavo raznih azbestnih vrvic.

Komanda pomorskega arzenala v Tivatu sprejema do 7. decembra ponudbe za dobavo vreč za premog, držal za lopate in kladiča ter impregnirane lanene jadrenine.

Centralna direkcija rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 6. decembra ponudbe za dobavo poltovornega avtomobila; 9. decembra 35.000 kg karbida.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 2. decembra ponudbe za dobavo vodovodnih pocinkanih cevi.

LICITACIJE

Dne 24. novembra bo v intendantur štaba dravske divizijske obla-

sti v Ljubljani licitacija za dobavo razne ljudske hrane; v inženirskem oddelku pa 26. novembra za napravo ograje iz bodeče žice.

Dne 5. decembra bo pri Upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo 5000 m vžigalne vrvice (olovni štapin) in 7500 kg aluminija.

Dne 5. decembra bo pri Upravi III. oddelka vojno-tehničnega zavo- da v Čačku licitacija za dobavo raznega elektro-tehničnega in radio-materiala.

Dne 8. decembra bo pri štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo prenosnih ben- cinskih električnih skupin za aéro-

planske radio-postaje; dne 17. decembra za dobavo avtogum.

Dne 10. decembra bo pri ekonom. odd. gen. direkcije drž. železnic v Beogradu licitacija za dobavo par- nih normalno tirnih lokomotiv.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Utemeljitev Reynaudovega sanacijskega načrta

Šele leta 1941. bo dosegla Francija finančno ravnotežje

Iz strahu pred izgubo popularnosti ter naklonjenosti volivcev se je v Franciji skozi leta vladalo po čisto nemogočem sistemu ustreza- nja vsem željam, kakor da bi bilo mogoče z manj dela več zaslužiti in z neurejenimi državnimi finan- cami dvigniti ljudsko blagostanje. Do kako težkih posledic je moral ta vseskozi napačni sistem prive- sti, odkriva z redko odkritosrč- nostjo novi finančni minister Rey- naud v utemeljitvi svojega sana- cijskega načrta. V tej utemeljitvi pravi med drugim:

Finančni problem Francije je že nekaj let na dnevnem redu. Stalni proračunski primanjkljaji, težave drž. blagajne in krize drž. kredita so jasno pokazale težav- nost finančnega položaja. Ze se- dem let so se vse vlade borile s temi težavami. Vsa sredstva so se poskusila: proračunska deflacija, davčni pritisk in kreditna ekspan- zija. A vsa ta in tudi druga sred- stva so se uporabljala napačno in tako smo prišli do tega, da so na- rasla vsa javna bremena (redni in izredni izdatki države, občin in primanjkljaj javnih korporacij) že na znesek 137 milijard frankov, torej na več ko polovico na 250 milijard cenjenega francoskega na- rodne dohodka. Teh 137 mili- jard se razdeli takole: 64,5 rednih in 29,5 milijard izrednih drž. iz- datkov, 24 milijard izdatkov ob- čin, 7,5 milijarde za amortizacij- sko blagajno, 6 milijard deficita že- leznice in 5,5 milijard za javna de- la. Redni proračun za l. 1939. je proračunan na 64,5 milijarde, od česar gre 60% za službo dolgov, civilne in vojne pokojnine ter upravno osebje, 22 odstotkov gre za vojsko, skupno torej 82% za iz- datke, ki jih je mogoče znižati le s temeljito upravno reformo. Iz- redni proračun pa obsega 25 mili- jard za oborožitveni program, 3,5 milijarde za javna dela ter se je v primeri z l. 1938. povečal za približno eno tretjino.

Kako spraviti skupaj teh 137 milijard frankov? Reynaud pravi, da je popolnoma nemogoče doseči ta znesek s fiskalno odtegnitvijo od narodnega dohodka, ker se mo- ra politika davčnega pritiska na slabokrvno gospodarstvo ponesre- čiti. Ze sedaj so javna bremena veliko previsoka.

Vse dohodke v letu 1939. ceni Reynaud na 85,5 milijarde frankov, da bi znašal primanjkljaj 51,5 mi- lijarde fr. K tem izdatkom pridejo še nekateri novi, ki rezultirajo iz drž. poseganja na gospodarstvo (žitni urad, alkoholna režija, po- državljanje letalskih tovarn itd.), da bi znašale prihodnje leto vse nekritne potrebe državne blagajne okoli 54 do 55 milijard frankov. Da bi se mogel ta primanjkljaj kri- ti s posojilom, smatra Reynaud za nemogoče, ker je po njegovem mnenju nastala kriza drž. kredita

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrat- nike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna J.O.S. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

predvsem zaradi zmanjšanja na- rodne dohodka.

Reynaud opozarja na zle posledice preštevilnega uradniškega aparata ter na nesrečno politiko subvencij. Čisto so se ponesrečili tudi prejšnji sanacijski poskusi, ki so namesto povečanja kupne moči prebivalstva prinesli samo padec proizvodnje. Ta je tudi v resnici silno padla. V primeri z l. 1930. je padla proizvodnja za 25 %, šte- vilo natovorjenih vagonov celo za 35 %, dočim se je istočasno dvig- nil produkcijski indeks v Angliji za 20, v Nemčiji pa celo za 30 %. Francoski izvoz je v tem času pa- del za 46 %, izvoz avtomobilov za 70 %, volnenih tkanin za 87 in bombažnih izdelkov celo za 94 %! Dočim je gradbena delavnost v Franciji nazadovala za 40 %, se je v Nemčiji dvignila za 35, v Angliji pa celo za 100 %.

Neprestana razvrednotenja fran- ka so se izkazala kot izguba za celotno gospodarstvo Francije. Rey- naud opozarja nato v svojem po- ročilu še na škodljivost zmanjša- nja avtoritete podjetnikov, na zmanjšanje storilne sposobnosti podjetij ter na omejevanje zaseb- ne iniciative. Vse to je imelo za posledico, da je obseg zasebnih emisij padel za delnice od 8,30 na 1,2 milijarde fr., za obligacije pa od 6,4 na 2,3 milijarde fr. Pa- sivnost trgovinske bilance je na- daljnji vzrok, da se je finančni položaj stalno slabšal.

Neprestano zvišanje cen je po- vzročilo osiromašenje najširših slojev, zaradi devalvacije franka so cene za vse uvoženo blago na- rasčale, država pa je z vedno no- vim davščinami tudi stalno po- draževala življenje. Edina rešitev je, da se proizvodnja poveča, ker samo na ta način se bo dvignil na- rodni dohodek. Višje cene, višje mezde in plače pa so začarani krog, iz katerega ni izhoda.

Doma in po svetu

Knez-namestnik Pavle se je na potu v London ustavil v Curihu, kjer je obiskal Nj. Vel. kraljico Ma- rijo ter ostal pri njej dve uri. Kraljica Marija bo kmalu popolno- ma ozdravela ter se zato o njenem zdravstvenem stanju ne izdajajo več bilteni.

Tudi dr. Ljotić je vložil svojo kandidatno listo, da bomo imeli tri državne kandidatne liste.

Križevački uniatski škof dr. Nya- radi sodeluje v Rimu pri razmejitvi in ureditvi uniatske škofije v Kar- patski Rusiji.

Za našega vojnega atašeja v Berlinu je imenovan generalštabni polkovnik Vladimir Vauhnik.

Višji kletarski nadzornik Fran Gombač je umrl v nedeljo v Trstu. Pokojnik je bil eden naših najza- služnejših kmetijskih strokovnja- kov, ki je s svojimi poljudnimi spisi, predavanji in osebnimi raz- govori silno mnogo storil za dvig kletarstva v Sloveniji. Vsi sloven- ski sadjarji in vinogradniki mu bo- do zato vedno hvaležni. Slava nje- govemu spominu!

Železnica št. Janž-Sevnica bo slovesno izročena v promet 8. de- cembra.

»Slovenski odmevi« je naslov mesečnika, ki so ga začeli izdajati beograjski Slovenci. Podpirajte list!

Višja gostinska šola in Dom beo- grajskih hotelirjev ter kavarnarjev sta bila zelo slovesno otvorjena v Beogradu.

Po mnenju Reynauda se more doseči sanacija samo postopoma in sanacijski ukrepi, ki jih je izdal, so le prva etapa. Ti ukrepi imajo ta namen, da se začne delati za proračunsko ravnesje, da se go- spodarstvo razbremeni in da se poceni kredit. V začetku l. 1939. se morajo storiti novi ukrepi. L. 1939. mora sploh biti leto san- acije francoskih financ. Šele le- ta 1941. sme Francija upati, da bo dosegla finančno ravnesje. Tem- eljna misel vseh gospodarskih ukrepov je organizacija dela in proizvodnje. Zato se je moral pet- dnevniki tednik odpraviti ter zni- žati mezda za nadure. Nadalje je potrebno, da se priskrbe gospo- darstvu ceneni krediti. Država mora kriti svoje potrebe le iz re- zerv denarnega trga in ne sme 6 mesecev apelirati na kapitalni trg. Do neke mere pa bi bila kre- ditna ekspanzija dobra, ker bi se s tem znižala obrestna mera. Po- speševanje gospodarstva pa naj- se med drugim omogoči tudi z dav- nimi ugodnostmi za nova podjetja ter z obnovo normalnega ustvar- janja cen, da se omogoči gospo- darstvu povratek na pot svobodne konkurence.

Po načrtu Reynauda bi se zvi- šali državni dohodki za 10 mili- jard, prihranki bi dali 5 milijard, iz poživljenja gospodarstva pa upa dobiti Reynaud še nadaljnjih 5 do 6 milijard frankov. Ostanek bi se moral dobiti na denarnem trgu.

Reynaudov načrt sloni torej v glavnem na treh temeljih: 1. libe- ralna politika cen, 2. liberalna kreditna politika ter prizanesljivi- vost kapitalnemu trgu, 3. liberalni delovni režim. S to liberalno re- formo upa Reynaud, da bo izve- del sanacijo francoskih financ. Vprašanje je le, če bo tudi poli- tično tako močan, da bo mogel ta svoj sanacijski načrt do konca iz- vesti.

Skupne zadeve v novi Českoslo- vaški so bile precej razširjene. Ta- ko spadajo pod zakonodajo cen- tralnega parlamenta še naslednje zadeve: patenti, zaštita vzorcev in varnostnih znamk, kartografija, zveze na daljavo, Poštna hranil- nica in čekovni urad, skupni pro- račun, skupni državni najvišji ra- čunski dvor, pravna ureditev vseh gospodarskih in finančnih vpra- šanj, ki so potrebna za zaščito va- lute ter za zajamčenje enakih kon- kurenčnih pogojev za proizvodnjo, trgovinska in tarfina politika, iz- voz in uvoz, urejanje denarnišva in kreditnih razmer, posredni dav- ki. Poleg tega pa seveda tudi voj- ska, železnice, zunanje zadeve in predsednik republike. Slovaški mi- nister se udeležuje sej osrednje praške vlade samo takrat, kadar se obravnavajo slovaške zadeve. Pra- ška vlada izvršuje torej funkcije osrednje vlade, a tudi deželne vlade za Češko in Moravska. Slovaška vla- da je del osrednje vlade in jo ime- nuje predsednik republike na pred- log predsedništva slovaškega de- želne zbornice.

Za kritje teh skupnih zadev, h katerim se morajo pristeti tudi izdatki za državne dolgove, se do- ločajo dohodki carin, monopolov, skupnih državnih podjetij, in onih posrednih davkov, ki jih narodna skupščina z zakonom rezervira v ta namen.

S posebnim letalom je prišel v London kapitan Bodenbach, zaup- nik maršala Göringa. Takoj po prihodu v London je odšel v nem- ško veleposlaništvo, kjer je ostal čez noč in se že drugi dan zjutraj vrnil v Nemčijo. Govore, da je prinesel s seboj nemški načrt ne- kake nove locarnske pogodbe, ki pa bi bila le neki letalski načrt štirih veselil.

Lord Mount-Temples je odstopil kot predsednik Angleško-nemške družbe v protest proti židovskim dogodkom v Nemčiji. Lord je bil eden največjih prijateljev Nemčije in je svoje dni tudi Henleinu omo- gočil sestanke z vodilnimi angle- škimi državniki.

»Kulturne komisije« hodijo v vseh večjih nemških mestih po židovskih stanovanjih ter rekviri- rajo vse predmete umetniške vred- nosti in vse dragocenosti. Vsi ti predmeti pridejo v muzej, židom pa se seveda ne plača nobena od- škodnina.

Po londonskih vesteh je bilo ob zadnjih dogodkih aretiranih v Nemčiji 35.000 židov. Večina are- tirancev je bila poslana v koncen- tracijska taborišča pri Weimarju in Oranienburgu. »Neue Zürcher Zei- tung« pa poroča, da je število samomorov med židi strahovito naraslo in da so cele rodbine iz- vršile samomor.

V Avstriji je bila razveljavljena naredba Schuschnigga, po kateri je bila v Avstriji proglašena kat- oliška cerkev kot državna cerkev.

Državni komisar za Avstrijo Burekel je napovedal, da je dolo- čenih za nove ceste in mostove v Avstriji v tekočem proračunu 100 milijonov mark. Nemška država pa je dala še 70 milijonov mark na razpolago za državne avtomobil- ske ceste v Avstriji.

Vojno zračno ladjo bodo zgradili v Ameriki. Veljala bo 3 milijone dolarjev. Napolnjena bo s helijem.

Nobelova nagrada za mir je bila letos podeljena Nansenovi družbi za begunce v Zenevi.

Slavni italijanski dirigent Tosca- nini, ki je prišel v nasprotje s fa- šisti, je sklenil, da bo zaprosil za ameriško državljanstvo.

A. Šarabon LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špacerijo

Veleprazarna za kavo

Milni za dišave

Glavna zaloga rudnin- skih vod

Brzjavni naslov:

ŠARABON LJUBLJANA

Telefon št. 26-66

Ustanovljeno leta 1886